

কৃষক বাইজলৈ গোহাৰি

আমাৰ এই 'ঘৰে - পথাৰে' পত্ৰিকাখনৰ ই-সংস্কৰণ মুকলি কৰা হৈছে। গতিকে কৃষক বাইজে আমাৰ বেব চাইট www.aau.ac.in লগ অন কৰি 'ঘৰে-পথাৰে' ই-সংস্কৰণৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব পাৰিব।

মুখ্য সম্পাদক
'ঘৰে-পথাৰে'
সম্প্রসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালকালয়
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

ঘৰে-পথাৰে

পষেকীয়া কৃষি পত্ৰিকা
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

এই সংখ্যাত আছে -

বিষয়	পৃষ্ঠা
☐ মাহজাতীয় শস্যৰ বিজ্ঞানসন্মত ২	
☐ বীলে কৃষি পদ্ধতিৰে বুটমাহৰ..২	
☐ আমাৰ একাষাৰ ৩	
☐ মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম ৩	
☐ উদ্যান শস্য ৩	
☐ গাহৰি পামৰ বাবে কিছুমান .. ৪	

□ ৪৪ তম বছৰ □ সংখ্যা ২২ □ ১৬ নৱেম্বৰ ২০২৩ □ ১-১৫ আঘোণ, ১৯৪৫ শক □ মূল্য - ১.০০ টকা GHARE - PATHARE PMG - 19 of 2005 - 06

নগাঁৱৰ চিলঙনিস্থিত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰত বিজ্ঞান-ভিত্তিক খেতিৰ প্ৰসাৰৰ ব্যৱস্থা

টৰিয়া-সৰিয়হৰ অধিক উৎপাদনৰ লক্ষ্যৰে মেগা প্ৰকল্পৰ শুভাৰম্ভ

যোৱা ১০ নৱেম্বৰ তাৰিখে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনস্থ নগাঁও জিলাৰ চিলঙনিস্থিত মাণ্ডলিক গৱেষণা কেন্দ্ৰ আৰু ভাৰতীয় কৃষি গৱেষণা পৰিষদৰ অন্তৰ্গত ৰাজস্থানৰ ভাৰতপুৰস্থিত সৰিয়হ গৱেষণা সঞ্চালকালয়ৰ যুটীয়া সহযোগত ১.১৮ কোটি টকা পুঁজিৰ এখন অভিলাষী আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ কৰা হয়। এই অনুষ্ঠানত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দন ডেকাই মুখ্য অতিথিৰূপে উপস্থিত থাকি ভাষণ প্ৰদান কৰে। প্ৰসংগক্রমে তেখেতে উল্লেখ কৰে যে এই আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ ৬,৯০০ বিঘা মাটিকালিৰ

গৱেষণা পৰিষদৰ অন্তৰ্গত ৰাজস্থানৰ ভাৰতপুৰস্থিত সৰিয়হ গৱেষণা সঞ্চালকালয়ৰ সঞ্চালক ড° পি কে ৰায়ৰ লগতে একেটা প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰধান বিজ্ঞানী ড° অশোক কুমাৰ শৰ্মা আৰু অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সহযোগী সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা

বৰাই আঁচনিখনৰ বিষয়ে এক চমু আভাষ দিঙি ধৰে। তাৰোপৰি উক্ত অনুষ্ঠানতেই লক্ষ ব্ৰচুউৰ মাণ্ডলিক গৱেষণা কেন্দ্ৰ, চিলঙনিৰ পৰা নতুনকৈ উদ্ভাৱিত জাতসমূহ সন্নিবিষ্ট বুলেটিন, সৰিয়হজাতীয় শস্যৰ অপকাৰী কীট-পতংগৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৌশলকে

নগাঁও জিলাৰ চিলঙনিস্থিত মাণ্ডলিক গৱেষণা কেন্দ্ৰ আৰু ৰাজস্থানৰ ভাৰতপুৰস্থিত সৰিয়হ গৱেষণা সঞ্চালকালয়ৰ যুটীয়া সহযোগত সৰিয়হ-টৰিয়াৰ মেগা প্ৰকল্পৰ শুভাৰম্ভ অনুষ্ঠানত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দন ডেকা, ৰাজস্থানৰ ভাৰতপুৰস্থিত সৰিয়হ গৱেষণা সঞ্চালকালয়ৰ সঞ্চালক ড° পি কে ৰায় প্ৰমুখ্যে বিশিষ্ট ব্যক্তিসকল

পথাৰত উন্নত জাতৰ সৰিয়হৰ বীজ উৎপাদনেৰে আমাৰ কৃষক অধিক স্বাৱলম্বী হোৱাৰ লগতে হালধীয়া বিপ্লৱৰ অচিৰেই সূচনা হোৱাৰ পথ প্ৰশস্ত হৈছে। বিশিষ্ট অতিথিৰূপে উপস্থিত থাকে নগাঁও সমষ্টিৰ বিধায়ক ৰূপক শৰ্মাৰ উপৰি ভাৰতীয় কৃষি

সঞ্চালক ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদে অংশগ্ৰহণ কৰে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গৱেষণা সঞ্চালক (কৃষি) ড° মুণাল শইকীয়াই আদৰণী ভাষণ আগবঢ়োৱা সভাখনত মাণ্ডলিক গৱেষণা কেন্দ্ৰ, চিলঙনিৰ মুখ্য বিজ্ঞানী ড° হিৰণ্য কুমাৰ

ধৰি কেইবাখনো টেকনিকেল বুলেটিন মুকলি কৰা হয়। উল্লেখযোগ্য যে মাণ্ডলিক গৱেষণা কেন্দ্ৰ, চিলঙনিৰ পৰা নতুনকৈ উদ্ভাৱিত জাতসমূহৰ উদ্ভাৱনৰ লগত জড়িত বিজ্ঞানীসকল, বিশেষকৈ

(৪ পৃষ্ঠাৰ ১ কলমত চাওক)

কৃষি উন্নয়নৰ প্ৰত্যাহ্বানক লৈ আলোচনা চক্ৰ

'কৃষি উন্নয়নৰ নতুন প্ৰত্যাহ্বান' সন্দৰ্ভত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাটৰ সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা বিভাগে সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান (এন ই আৰ)ৰ সহযোগত অনুষ্ঠিত কৰা তিনিদিনীয়া আলোচনা চক্ৰৰ যোৱা ৪ নৱেম্বৰ তাৰিখে সফল সামৰণি পৰে। ৰাজ্যখনৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ মুঠ ৩০ জন বিজ্ঞানী আৰু সম্প্ৰসাৰণ কৰ্মীয়ে এই কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণ কৰে। এই আলোচনা চক্ৰৰ উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত বিভাগটোৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত

মুৰব্বী অধ্যাপক ড° হেমাংগ কুমাৰ কলিতাই অংশগ্ৰহণকাৰীসকলক আদৰণী জনাই আলোচনা চক্ৰখনৰ বিষয়ে দুআষাৰ কয়। ইয়াৰ পিছতে পাঠ্যক্ৰম সঞ্চালক ড° উৎপল বৰ্মানে ব্যাখ্যা আগবঢ়াই কয় যে এই আলোচনা চক্ৰই কৃষিৰ নীতি-নিৰ্ধাৰকসকলক বৰ্তমান কৃষিৰ উন্নয়নত দেখা দিয়া ন ন প্ৰত্যাহ্বানসমূহৰ বিষয়ে তুণমূল পৰ্যায়ৰ সম্প্ৰসাৰণৰ লগত জড়িত লোকসকলৰ পৰা নতুন তথ্য লাভ কৰিব পাৰিব বুলি উল্লেখ কৰে। ই কৃষিৰ লগত

জড়িত নীতি-নিৰ্ধাৰকসকলক নতুন কৃষি আঁচনি বা প্ৰচলিত আঁচনিবোৰ ভালদৰে ৰূপায়ণ কৰাত সহায় কৰিব বুলিও কয়। উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত কৃষি মহাবিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞান গুৰু ড° জয়ন্ত ডেকাই ভাষণ প্ৰদান কৰি কয় যে জয়বায়ু পৰিবৰ্তনৰ ফলত কৃষি সমস্যা সমাধানৰ বৰ্ধিত গুৰুত্ব আৰু কৃষকৰ উপাৰ্জন দুগুণ কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰে। তেওঁ উৎপাদনশীলতা বজাই ৰখা, পৰিবেশৰ স্বাস্থ্য সংৰক্ষণ আৰু কৃষকৰ লগতে আনকো আকৰ্ষিত কৰিবৰ বাবে নতুন প্ৰযুক্তি, জ্ঞান আৰু পদ্ধতিৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। তাৰোপৰি কাৰ্যকৰী কৃষি ব্যৱস্থাপনাৰ

(৪ পৃষ্ঠাৰ ২ কলমত চাওক)

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উদ্যোগত

দশম ভাৰতীয় উদ্যান শস্য কংগ্ৰেছ সম্পন্ন

ভাৰতীয় উদ্যান বিজ্ঞান একাডেমী, নতুন দিল্লী আৰু অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ যৌথ উদ্যোগত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ থানাপাৰাস্থ চৌহদত যোৱা ৬ নৱেম্বৰৰ পৰা চাৰিদিনীয়া 'আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰতৰ বাবে উদ্যান শস্যৰ সম্ভাৱনা মুকলি কৰা' শীৰ্ষক দশম ভাৰতীয় উদ্যান শস্য কংগ্ৰেছ অনুষ্ঠিত হৈ যায়। ৬-৯ নৱেম্বৰলৈ অনুষ্ঠিত হোৱা এই কংগ্ৰেছত দেশৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ প্ৰায় ৫০০ বিশিষ্ট উদ্যান শস্য বিজ্ঞানীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰে। শংকৰদেৱ কলাক্ষেত্ৰৰ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰেক্ষাগৃহত অনুষ্ঠিত এই চাৰিদিনীয়া কংগ্ৰেছ আনুষ্ঠানিকভাৱে উদ্বোধন কৰে কৃষিমন্ত্ৰী অতুল বৰাই। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দন ডেকাই আদৰণী ভাষণ প্ৰদান কৰা অনুষ্ঠানত বক্তব্য ৰাখি মন্ত্ৰী বৰাই কম সময়তে কৃষকৰ আয় দুগুণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত উদ্যান শস্যই মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে বুলি ব্যক্ত কৰে। আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰেক্ষাপটত চাহিদা আৰু জনপ্ৰিয়তাৰ বাবেই মূল্য সংযোজন আৰু ৰপ্তানিৰ দিশতো উদ্যান শস্য অধিক আগবাঢ়ি আছে। অসমেও ইতিমধ্যে উদ্যান শস্য ৰপ্তানিৰ জৰিয়তে আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বজাৰত শক্তিশালী ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰিছে। ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অৱ হাৰ্টিকালচাৰেল চায়েন্সৰ হৈ ড° সঞ্জয় কুমাৰ সিঙে আদৰণী ভাষণ প্ৰদান কৰা অনুষ্ঠানত ইণ্ডিয়ান একাডেমী অৱ হাৰ্টিকালচাৰেল চায়েন্সৰ বিভিন্ন শিতানৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মানসমূহ এই অনুষ্ঠানতে প্ৰদান কৰা হয়। ড° সুশীল সাগৰ নেগীলৈ শিৱশক্তি লাইফ টাইম এছিভমেণ্ট এৱাৰ্ড ২০২৩, ড° নেহা বাৰ্মাক ড° বি আৰ বাৰৰালে ইয়ং ৰিচাৰ্চাৰ এৱাৰ্ড ইন হাৰ্টিকালচাৰেল বায়'টেকন'লজি ২০২৩, ড° শ্যাম সুন্দৰ দেক বি পি ঘোষ ইয়ং ছাইণ্টিষ্ট এৱাৰ্ড ২০২৩, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দন ডেকাক ড° জে চি আনন্দ এৱাৰ্ড ইন পষ্ট হাৰ্ভেষ্ট মেনেজমেণ্ট অৱ হাৰ্টিকালচাৰেল ক্ৰপচ ২০২৩, ড° কে মাধৱী ৰেড্ডীক ড° কৃতি সিং এৱাৰ্ড ইন ভেজিটেবল চায়েন্স ২০২৩, ড° নমিতাক মনমোহন

আট্টাভাৰ এৱাৰ্ড ইন ফ্লৰিকালচাৰ ২০২৩ আৰু ড° থুকাৰাম ডামোদৰণক গিৰধাৰী লাল চান্দ এৱাৰ্ড ইন ফ্লুইট চায়েন্স ২০২৩ প্ৰদান কৰা হয়। সন্মানীয় অতিথি হিচাবে আহাম এথিকালচাৰেল কমিছনৰ চেয়াৰমেন ড° এইচ এচ গুপ্তাই বক্তব্য আগবঢ়ায়। ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অৱ হাৰ্টিকালচাৰেল চায়েন্সৰ প্ৰেছিডেণ্ট ড° কে এল চান্দা আৰু অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভূতপূৰ্ব উপাচার্য ড° কমল মল্ল বৰুৱাকৰাই বক্তব্য প্ৰদান কৰা অনুষ্ঠানটোত মেনেজিং পষ্ট হাৰ্ভেষ্ট কোৱালিটি এণ্ড লচেচ ইন হাৰ্টিকালচাৰেল ক্ৰপচ, হাৰ্টিকালচাৰ ফৰ হেল্থ, লাইভলিছড এণ্ড ইকনমি, ইণ্ডিয়ান হাৰ্টিকালচাৰ আৰু ভাইচ চেপেলৰ টুভিলেজ নামৰ চাৰিখন গ্ৰন্থ উন্মোচন কৰা হয়। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধ্যাপিকা ড° লীমা বৰাই আঁত ধৰা উদ্বোধনী অনুষ্ঠানটোত শলাগ জ্ঞাপন কৰে নেশ্যনেল অৰ্গেনাইজিং ছেণ্ট্ৰেটৰী ড° ভি বি পেট্টেলে। এই অনুষ্ঠানত অসমৰ উদ্যান শস্য সঞ্চালক ত্ৰিৰংগ ভাৰতীয় বৰা, কৃষি সঞ্চালক ভাস্কৰ পেণ্ডৰ লগতে ভাৰতীয় কৃষি গৱেষণা পৰিষদৰ বিভিন্ন প্ৰতিষ্ঠানৰ সঞ্চালক, কেবাজনো ভূতপূৰ্ব উপাচার্য আৰু বৰ্তমানৰ উপাচার্যই অংশগ্ৰহণ কৰে। উল্লেখ্য যে চাৰিদিনীয়া এই কংগ্ৰেছত উদ্যান শস্য খণ্ডত ভৱিষ্যতৰ ৰূপৰেখা সন্দৰ্ভত বিশদভাৱে আলোচনা কৰা হয়। বিশেষকৈ অভিজাত জাৰ্মপ্লাজম আৰু জাতৰ বিকাশ, বৈশিষ্ট্য প্ৰজননত জিন মিক্স, উদ্যান শস্যত কৃত্ৰিম বুদ্ধিমত্তা, সৰু সৰু বাণিজ্যিক শস্যৰ উন্নয়নৰ কৌশল, বীজ আৰু ৰোপণ সামগ্ৰী উৎপাদনৰ শেহতীয়া উন্নয়ন, বহনক্ষম উদ্যান উৎপাদনৰ বাবে উদ্ভাৱন, নগৰীয়া আৰু নগৰীয়া উদ্যান শস্য, উত্তৰ-পূব ভাৰত উদ্যান শস্য, উদ্যান শস্যভিত্তিক কৃষি ব্যৱস্থা, জৈৱিক আৰু অজৈৱিক চাপৰ ব্যৱস্থাপনা, জলবায়ু পৰিবৰ্তনৰ ক্ষেত্ৰত উদ্যান শস্য, মাধ্যমিক উদ্যান শস্য, খাদ্যৰ বাবে উদ্যান শস্য - ঔষধ আৰু প্ৰসাধন উদ্যোগ, শস্য চপোৱাৰ পিছৰ লোকচান কম কৰাৰ বাবে নতুন পদক্ষেপ আৰু

(৪ পৃষ্ঠাৰ ২ কলমত চাওক)

মাহজাতীয় শস্যৰ বিজ্ঞানসন্মত উৎপাদন কৌশল

অসমৰ খেতিসমূহৰ ভিতৰত মাহজাতীয় শস্য অন্যতম। ধান আৰু তৈলশস্যৰ পিছতে মাহজাতীয় শস্যই স্থান অধিকাৰ কৰি আহিছে। সৰ্বমুঠ ১.৫ লাখ হেক্টৰ কৃষিভূমিত এই খেতি কৰা হয় আৰু বছৰি ১.১৪ লাখ টন উৎপাদন পোৱা যায়। প্রতি হেক্টৰ মাটিত গড় উৎপাদন ৭৫৬ কিলোগ্রাম। বিভিন্ন মাহজাতীয় শস্যবোৰ হ'ল - মাটিমাহ, মণ্ডমাহ, মচুৰমাহ, মটৰমাহ, বাজমাহ, বুটমাহ, খোচাৰিমাহ আদি। এই শস্যবোৰৰ ভিতৰত মাটিমাহৰ খেতিয়েই আমাৰ ৰাজ্যত সৰ্বাধিক কৰা দেখা যায়। মাহজাতীয় শস্য মানুহৰ বাবে প্ৰাচীনৰ প্ৰধান উৎস। এই শস্যই ৰাইজ'বিয়াম নামৰ বেণ্ডোৰীয়াৰ সহায়ত বায়ুমণ্ডলৰ পৰা নাইট্ৰ'জেন আহৰণ কৰি শিপাত সৃষ্টি হোৱা টেমুনাবোৰৰ জৰিয়তে মাটিৰ উৰ্বৰা শক্তি যথেষ্ট বঢ়ায়। গছৰ মাটিৰ ওপৰৰ অৱশিষ্ট অংশৰ পৰাও মাটিয়ে উত্তম জৈৱিক পদাৰ্থ লাভ কৰে।

দ্বিগুণ তথা ত্ৰিগুণ খেতিৰ ক্ষেত্ৰতো মাহজাতীয় শস্যৰ যথার্থতা

অতি মনকৰিবলগীয়া। কাৰণ শালিধানৰ পিছতে ৰবিশস্য হিচাবে মচুৰ, মটৰ আৰু খোচাৰিমাহৰ খেতি অনায়াসে কৰিব পৰা যায়। লেথাৰি নিছিঙা খেতিৰ বাবে এই শস্য তিনিবিধৰ উপযুক্ততা অতি বেছি। কেতিয়াবা আকৌ শালিধান চপোৱাৰ পিছত ৰবিশস্য কৰিব নোৱাৰিলে গ্ৰীষ্মকালীন শস্য হিচাবে মণ্ডমাহ আৰু মাটিমাহৰ খেতি কৰিব পাৰি। ওখ, পানী জমা নোহোৱা মাটিত বৰ্ষাকালীন শস্য হিচাবে মাটিমাহ, মণ্ডমাহৰ উপৰিও ৰহৰ মাহৰ খেতি কৰিব পৰা যায়। মুঠতে বছৰটোৰ ভিতৰত সুবিধা অনুযায়ী কোনোবা এটা বা দুটা শস্য বতৰত শস্যক্ৰমত মাহজাতীয় শস্যৰ অন্তৰ্ভুক্তি অতি ফলদায়ক আৰু বাঞ্ছনীয়। ইয়ে মাটি আৰু কৃষিৰ স্থিতিযোগ্যতা বঢ়ায়।

বৰ্তমান সময়ত সম্ভৱতঃ মাহজাতীয় শস্যই হ'ল অতি লাভজনক খেতি। কিন্তু কৃষকসকলে বহুক্ষেত্ৰত ইয়াৰ খেতি বিজ্ঞানসন্মত পদ্ধতিৰে কৰা দেখা নাযায়। অথচ অধিক উৎপাদন পাবলৈ হ'লে উন্নত, বিজ্ঞানসন্মত পদ্ধতিৰ

গতাস্তৰ নাই।

জাত নিৰ্বাচন : অধিক উৎপাদনক্ষম জাতৰ ভাল বীজৰ ব্যৱহাৰ অতি প্ৰয়োজনীয়। এই ক্ষেত্ৰত মাটিমাহৰ কে.ইউ. ৩০১, পি.ইউ. ৩১, আই.পি.ইউ. ০২-৪৩, ডব্লিউ.বি.ইউ. ১০৯, এচ.চি. ৪০ আদি; মণ্ডমাহৰ প্ৰতাপ, এচ.জি.চি. ১৬, আই.পি.এম. ০২-৩ আদি; মচুৰ মাহৰ এইচ.ইউ. এল. ৫৭, কে. এল.এচ. ২১৮, ডব্লিউ.বি.এল. ৭৭, পি.এল. ৯, আই.পি.এল. ২২০ আদি; মটৰ মাহৰ অমন, প্ৰকাশ, মালব্য মটৰ ১৪, ডি.এল ৪৫, এইচ.এফ.পি. ৭১৫ আদি; খোচাৰি মাহৰ ৰতন, প্ৰতীক, মহাতিওৰা আৰু ৰাজমাহৰ অৰুণ, এইচ.ইউ.আৰ ২০৩ আৰু এইচ.ইউ.আৰ ৩০১ আদি জাতৰ নাম উল্লেখ কৰিব পাৰি।

মাটি চহোৱা আৰু সাৰ প্ৰয়োগ : মাহজাতীয় শস্যৰ ক্ষেত্ৰতো ভালদৰে মাটি চহ কৰি বীজ সিঁচিলেহে আশাপ্ৰদ উৎপাদন লাভ কৰাত সহায়ক হয়। মাটিত পৰ্যাপ্ত পৰিমাণে জৈৱিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰাটো বাঞ্ছনীয়। ইয়ে কৃষি ব্যৱস্থাৰ স্থিতিযোগ্যতা আনে। ইয়াৰ উপৰিও প্ৰয়োজনানুসৰি ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। সাধাৰণতে মাটিমাহ, মণ্ডমাহ, মচুৰমাহ আৰু

খেচাৰিমাহত প্ৰতি বিঘা মাটিত ৪ কিলোগ্ৰাম ইউৰীয়া আৰু ৩০ কিলোগ্ৰাম একক চূপাৰ ফচফেট প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। বৰ্তমান অসমৰ মাটিৰ অৱস্থা অনুযায়ী নাইট্ৰ'জেন তথা ফছফেটযুক্ত সাৰৰ উপৰিও প্ৰতি বিঘাত ৩.৩ কিলোগ্ৰাম মিউৰেট অৱ পটাছ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। জীৱাণুসাৰ যেনে- ৰাইজ'বিয়াম আৰু ফচফেট দ্ৰৱনকাৰী বেণ্ডোৰীয়া বা ভেঁকুৰ প্ৰতি কিলোগ্ৰাম বীজৰ লগত ৫০ গ্ৰামকৈ ব্যৱহাৰ কৰিলে যথেষ্ট সুফল পোৱা যায়। ইয়াৰ ব্যৱহাৰে ২৫-৩০% ৰাসায়নিক সাৰৰ প্ৰয়োগ কৰিবলগীয়া পৰিমাণ হ্রাস কৰে।

অপত্ৰ নিয়ন্ত্ৰণ : মাহজাতীয় শস্য কম উৎপাদনৰ প্ৰধান কাৰণবোৰৰ এটা হ'ল অনিয়ন্ত্ৰিত বন-বাত। এই অস্ত্ৰায় আঁতৰাবলৈ আমি শাৰীৰদ্ব প্ৰণালীত বীজ সিঁচিব লাগে। পেন্দিমিথেলিন (১ কিলোগ্ৰাম প্ৰতি হেক্টৰত) নামৰ অপত্ৰ নিয়ন্ত্ৰক ঔষধ ব্যৱহাৰ কৰিও সুফল পাব পাৰি। এইবিধ ঔষধ বন-বাত গজি নোউঠোতেই মাটিত স্প্ৰে কৰিব লাগে। আকৌ শাৰীৰদ্ব প্ৰণালীত সিঁচা খেতিত চক্ৰকোৰ ব্যৱহাৰ কৰি কম খৰচতে বন-বাত নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ উপৰিও বায়ুৰ চলাচল বঢ়োৱাত সহায়ক হয়।

শস্য ৰক্ষা : অন্য শস্যৰ নিচিনাকৈ মাহজাতীয় শস্যকো সময়ে সময়ে বিভিন্ন অনিষ্টকাৰী পোক-পৰুৱা আৰু ৰোগে আক্ৰমণ কৰে। গতিকে উপযুক্ত সময়ত যথাযথ শস্য ৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰি উৎপাদন বঢ়োৱাৰ বাবে যত্ন কৰিব লাগে আৰু ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজন হয় শস্যডবা সঘনাই পৰিদৰ্শন কৰি থকাটো। শস্যডবাৰ কি সমস্যা হৈছে আৰু ই কি ক'ব বিচাৰিছে - তাৰ সুখ-দুখৰ কথাখিনি আমি বুজিবলৈ যত্ন কৰিব লাগে। খেতিডৰাত যিকোনো সমস্যাই দেখা দিলে তুৰন্তে কৃষি বিষয়া, কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ বা কৃষি গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ বিজ্ঞানীৰ লগত আলোচনা কৰি পৰামৰ্শ লৈ সঠিক, পৰিবেশৰ বন্ধুভাৱপন্ন শস্য ৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

কৃষিয়েই যিহেতু আমাৰ প্ৰধান জীৱিকাৰ উপায়, গতিকে কৃষিৰ উন্নয়নমুখী পৰিবৰ্তন অবিহনে আমাৰ উন্নতি সম্ভৱপৰ নহয়। সেয়েহে আহক আমি সকলোৱে বিজ্ঞানসন্মত কৃষি পদ্ধতি আঁকোৱালি লৈ উৎপাদন বঢ়োৱাৰ লগতে বাতাবৰণৰ গুণাগুণো হানি হ'বলৈ নিদিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰোঁহঁক।

ড° ৰঞ্জনা চক্ৰৱৰ্তী

ৰিলে কৃষি পদ্ধতিৰে বুটমাহৰ খেতি

বুটমাহ শীতকালত কৰিব পৰা এবিধ পুষ্টিৰ আৰু লাভজনক মাহজাতীয় শস্য। ইয়াক সকাম-নিকাম, উৎসৱ-পাৰন আদি বিভিন্ন অনুষ্ঠানত প্ৰসাদ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰাৰ উপৰিও তিওঁৰা বুট আৰু বুটৰ দাইল হিচাপেও ইয়াৰ যথেষ্ট চাহিদা আৰু গুৰুত্ব আছে। বুটমাহত প্ৰাচীন প্ৰায় ২২%, শৰ্কৰা ৬৩%, চৰ্বী ৫%, ছাই ২% থকাৰ উপৰিও যথেষ্ট পৰিমাণে ভিটামিন, খনিজ পদাৰ্থ আৰু পোষক মৌল আদি থাকে। শস্যক্ৰমত বুটমাহ খেতিৰ অন্তৰ্ভুক্তিয়ে মাটিৰ উৰ্বৰতা বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে অন্তৰ্ভুক্তি আৰু পৰৱৰ্তী শস্যই যথেষ্টভাৱে উপকৃত হ'ব পাৰে। অসমৰ মাটি আৰু জলবায়ু এই খেতিৰ বাবে উপযোগী যদিও এই খেতিয়ে আমাৰ কৃষকসকলৰ মাজত এতিয়াও জনপ্ৰিয়তা আৰু প্ৰসাৰতা লাভ কৰিব পৰা নাই। বহু কৃষকে এতিয়াও বুটমাহৰ উন্নত কৃষিপদ্ধতিৰ বিষয়ে অৱগত নহয়।

বৰ্তমান অসম তথা সমগ্ৰ বিশ্বতে জনসংখ্যাৰ দ্ৰুত বৃদ্ধিয়ে জনমূৰি ভূমিৰ পৰিমাণ ক্ৰমান্বয়ে হ্রাস কৰি আনিছে। জনসংখ্যাৰ বৃদ্ধিত হাৰ আৰু পৰিয়ালৰ পৌনঃপৌনিক বিভাজনৰ ফলত আমাৰ কৃষিভূমিৰ পৰিমাণ দিনে দিনে সংকোচন হ'ব ধৰিছে। গতিকে বুটমাহৰ অধিক উৎপাদনৰ বাবে

কৃষিভূমিৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি কৰিবলৈ হ'লে ধানভিত্তিক শস্য ক্ৰমত বুটমাহ খেতি অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত শালিধানৰ চন পৰি থকা মধ্যমীয়া দ' মাটিত শালিধান কটাৰ পিছত অথবা শালিধানৰ লগত ৰিলে শস্য হিচাপে বুটমাহৰ খেতি কৰিব পৰা যায়।

ৰিলে কৃষি পদ্ধতিত শালিধান কটাৰ ১৫-২০ দিনৰ আগত মাটিত থকা জীপৰ সুবিধা লৈ বুটমাহৰ বীজ ধাননি পথাৰত সিঁচা হয়। আমাৰ ক্ষুদ্ৰ আৰু উপাত্ত কৃষকসকলে ৰিলে পদ্ধতিৰে খেতি কৰি বুটমাহৰ কৃষিভূমিৰ পৰিমাণ আৰু উৎপাদন বঢ়োৱাৰ লগতে যথেষ্টভাৱে লাভান্বিত হ'ব পাৰে। যিহেতু এই পদ্ধতিৰে কৰা বুটমাহৰ খেতিত উৎপাদন ব্যয় যথেষ্ট কম হয়। কাৰণ ইয়াৰ বাবে মাটি প্ৰস্তুত কৰিব নালাগে, সাৰ-পানী কম পৰিমাণে প্ৰয়োগ কৰা হয়। ধানখেতিৰ পাছত থাকি যোৱা সাৰ-পানীৰ সু-ব্যৱহাৰ হয়, ধানৰ নৰাখিনি পঁচি গৈ মাটিডবা সাৰুৱা কৰাৰ লগতে ই মাটিৰ জীপ ধৰি ৰখা ক্ষমতা বৃদ্ধি কৰে। মাটিত থকা জীৱ-অনুজীৱসমূহ সংৰক্ষিত হোৱাৰ লগতে সেইবোৰৰ কাৰ্যক্ষমতা বৃদ্ধি হয়। তাৰোপৰি বীজ আগতীয়াকৈ বা সময়মতে সিঁচিব পৰা যায়।

গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশসমূহ : ৰিলে কৃষি

পদ্ধতিৰে বুটমাহৰ খেতি সফলভাৱে কৰিবলৈ হ'লে আমাৰ কৃষকসকলে দুটামান কথাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব লাগিব। যেনে বীজ সিঁচাৰ সময়ত ধাননি পথাৰত যথেষ্ট পৰিমাণৰ জীপ থাকিব লাগিব অৰ্থাৎ পথাৰখন বোকা অৱস্থাত বা ভৰি দিলে ভৰিখন মাটিত কিছু পৰিমাণে সোমাই যোৱা অৱস্থাত থাকিব লাগিব। আনহাতে ধাননিডৰাত পানী জমা হৈ থাকিব নালাগিব। দ্বিতীয়তে ৰিলে পদ্ধতিৰে কৰা বুটমাহৰ খেতিত অকলে কৰা খেতিতকৈ ৪০% অধিক বীজ সিঁচিব লাগে। এবিধা মাটিত হালবাই কৰা বুটমাহৰ খেতিৰ বাবে ৬-৭ কিলোগ্ৰাম বীজৰ প্ৰয়োজন হয় আৰু ৰিলে পদ্ধতিৰে কৰা খেতিত ৯-৯.৫ কিলোগ্ৰাম বীজৰ প্ৰয়োজন হয়। ৰিলে পদ্ধতিত বীজৰ পৰিমাণ বেছি হোৱাৰ কাৰণটো হ'ল কেতিয়াবা কোনো কোনো ঠাইত মাটিৰ অৱস্থা অনুকূল নহ'লে কিছু বীজ নগজিব পাৰে, ধান কাটোতে কেতিয়াবা ভৰিৰ গছকতো কিছু বীজ নষ্ট হ'ব পাৰে আৰু বীজ সিঁচোতে কিছু বীজ থিয় ধান গছৰ মাজতো সোমাই নগজিব পাৰে। তৃতীয়তে মন কৰিবলগীয়া কথাটো হ'ল ধান কাটোতে মাটিৰ পৰা ৰাখিবলগীয়া ধানৰ নৰাৰ উচ্চতা। বুটমাহৰ ক্ষেত্ৰত নৰাৰ উচ্চতা ৩৫ ছে.মি. হোৱা বাঞ্ছনীয়। তাৰোপৰি শালিধানৰ জাতৰ ব্যৱহাৰ,

কঠীয়া ৰোৱা সময় আৰু ৰোৱা পদ্ধতিৰ ওপৰতো ৰিলে শস্যৰ শ্ৰীবৃদ্ধি আৰু উৎপাদন যথেষ্ট পৰিমাণে নিৰ্ভৰ কৰে। বন-বাত নিয়ন্ত্ৰণ : ৰিলে পদ্ধতিত মাটিডবা হালবোৱা নহয় বাবে পিছলৈ খেতিডৰাত বন-বাতৰ উপদ্ৰৱ বেছি হয় আৰু এই সময়ত বন-বাতসমূহ হাতেৰে উঠাবলৈ অসুবিধা হয়। সেয়ে বন-বাত গজাৰ প্ৰাৰম্ভিক অৱস্থাতে এবাৰ গজি উঠা বন-বাতসমূহ হাতেৰে উঠাই দিব লাগে আৰু তেতিয়াহে ভাল উৎপাদন আশা কৰিব পাৰি।

জলসিঞ্চন : জলসিঞ্চনৰ সুবিধা থাকিলে প্ৰয়োজনত এবাৰ ফুল ফুলাৰ আগতে জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিলে অধিক উৎপাদন পাব পাৰি। পোক-পৰুৱা আৰু বেমাৰ-আজাৰ নিয়ন্ত্ৰণ : ৰিলে কৃষি পদ্ধতিত পোক-পৰুৱা আৰু বেমাৰ-আজাৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ সাধাৰণতে কৰা পদ্ধতিতকৈ কম হয়। বুটমাহৰ ক্ষেত্ৰত অনিষ্টকাৰী পোক-পৰুৱাৰ ভিতৰত ভুঁৰপোক বা গুৰি কটা পোক আৰু ছেঁই বিন্ধোৱা পোকেই প্ৰধান। গুৰি কটা পোক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে শস্যডৰাত ক্ল'ৰ'পাইৰিফছ ২০ ইচি (ট্ৰাইচেল) ২.৫ মি.লি. প্ৰতিলিটাৰ পানীত মিহলাই অথবা ক্ল'ৰ'পাইৰিফছ ২০ ইচি ০.৩ মি.লি. প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ঠিক সন্ধ্যা হোৱাৰ পিছতে পোহৰৰ ব্যৱস্থা কৰি স্প্ৰে' কৰিব লাগে। আনহাতে ছেঁই বিন্ধোৱা পোক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে

ক্ল'ৰ'পাইৰিফছ ২০ ইচি (ট্ৰাইচেল) ২.৫ মি.লি. কৈ প্ৰতিলিটাৰ পানীত আৰু ডাইমেথয়েট ৩০ ইচি ২ মি.লি. কৈ প্ৰতিলিটাৰ পানীত মিহলাই ৭-১০ দিনৰ মূৰে মূৰে স্প্ৰে' কৰিব লাগে। অথবা ক্ল'ৰ'পাইৰিফছ ২০ ইচি ০.৩ মি.লি. প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ১৫ দিনৰ মূৰে মূৰে স্প্ৰে' কৰিলে সুফল পোৱা যাব।

বেমাৰৰ ভিতৰত গুৰি পচা ৰোগবিধৰ আক্ৰমণ হোৱা দেখা যায়। এই বেমাৰবিধ প্ৰতিকাৰৰ বাবে বীজ সিঁচাৰ আগতে বীজখিনি কাৰবেনডাজিম অথবা ট্ৰাইফ্লোপ্ৰিচ'ট্ৰ'বিন (নাটিভো) নামৰ ভেঁকুৰনাশক দৰৰ প্ৰতি কেজি বীজত ১ গ্ৰাম হিচাপত মিহলাই শোধন কৰি ল'ব লাগে। তাৰোপৰি খেতি পথাৰত বেমাৰৰ লক্ষণে দেখা দিয়া মাত্ৰে উপৰোক্ত ঔষধ দুবিধৰ যিকোনো এবিধ ১ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত হিচাবত মিহলাই গছৰ গুৰিত ঢালি দিব লাগে। শস্য চপোৱা : বুটমাহৰ ছেঁইবোৰ পূৰ্ণ হৈ হালধীয়া ৰঙৰ হ'লে খেতি চপাবৰ বাবে উপযুক্ত হয়। প্ৰাক্-মৌচুমী বৰষুণৰ আগতে খেতি চপোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে যাতে বুটমাহবোৰ নষ্ট হোৱাৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব পৰা যায়।

ড° অঞ্জুমালা ডেকা
ড° ইন্দ্ৰিছ আলী শ্বেখ
ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰা
ড° ডালিম পাঠক

(৩ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

উদ্যান শস্য

বেঙেনা, বিলাহীৰ শস্যৰ পুলি ৰোপণ কৰক। কাতি মাহত ৰোপণ কৰা বেঙেনা, বিলাহী শস্যৰ তলিত দিবলৈ বাকী থকা দ্বিতীয় ভাগ ইউৰীয়া সাৰ (বিঘাই প্ৰতি ১০-১২ কিঃ গ্ৰাঃ) গছৰ গুৰিত গোবৰৰ লগত মিহলাই প্ৰয়োগ কৰক। সাৰ প্ৰয়োগ কৰাৰ আগতে বন-বাতবোৰ নিৰাই লওক আৰু সাৰ প্ৰয়োগ কৰাৰ সময়ত পাতলীয়াকৈ মাটি চপাই দিয়ক। আগতীয়াকৈ ৰোপণ কৰা বেঙেনা শস্যৰ গুৰিত মাটি চপাই দিয়ক আৰু চপাব লগীয়া বেঙেনাবোৰ চিঙি আনক।

আলু শস্যৰ তলিত প্ৰথমবাৰ পাতলীয়াকৈ মাটি চপাই দিয়ক। জলকীয়া শস্যৰ বাবে পুলি বাৰীত বীজ সিঁচক। লগে লগে পুলি বোৱাৰ বাবে পথাৰখন হালকোৰ মাৰি অনুমোদিত সাৰ-গোবৰ প্ৰয়োগ কৰি প্ৰস্তুত কৰক।

ফল-মূল শস্যৰ পথাৰখনলৈ যদি চাই পঠিয়াই তেন্তে কল শস্যৰ বাগিচাত মাটিৰ জীপ ৰাখিব পৰা ব্যৱস্থা যেনে - জাবৰ-জোখৰ চপাই দিয়া, ধানৰ নৰা বা খেৰ আদি বা শুকান গছৰ পাত, কল গছৰ গুৰিত জাপি দিয়ক। মাটিত জীপ ৰাখিবৰ বাবে পলিথিন কাপোৰো ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে বন-বাতবোৰ নিৰাই দিয়ক। কলডিল নেলাৱা গছৰ গুৰিৰ পৰা পোখা পুলিবোৰ সাৱধানে আতৰাই দিয়ক আৰু গুৰিত মাটি চপাই দিয়ক। নাৰিকল আৰু তামোল শস্যৰ গুৰিতো জীপ ৰাখিবৰ বাবে কল শস্যত কৰাৰ দৰে ব্যৱস্থা লব পাৰে নতুবা প্ৰতি ১৫ দিনৰ ব্যৱধানত এবাৰ পানী দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰে।

ড° ৰাজেন্দ্ৰ প্ৰসাদ দাস

(অৱসৰী অধ্যাপক, অঃকৃঃবিঃ)

(১ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমৰ পৰা)

টৰিয়া-সৰিয়হৰ অধিক ...

তৈলজাতীয় শস্যৰ ভিতৰত অসমত জনপ্ৰিয় টৰিয়াৰ সঁচ (টি এচ-৩৮)ৰ উদ্ভাৱনৰ বাবে আৰম্ভণিৰে পৰা জড়িত বিজ্ঞানীসকল ড° দুৰ্গা প্ৰসাদ বৰুৱা, ড° গিৰীন্দ্ৰ নাথ হাজৰিকা, ড° নলিনী শৰ্মা আৰু ড° পংকজ কুমাৰ দেৱচৌধুৰীক সম্বৰ্ণনা জনোৱা হয়। তদুপৰি বিজ্ঞানী ড° ইন্দ্ৰিছ আলী শ্বেইখৰ হৈ ড° পবিত্ৰ কুমাৰ বৰদলৈক সম্বৰ্ণনা জনোৱা হয়। আঁচনিৰ অংশৰূপে প্ৰস্তাৱিত তৈলবীজ গাঁৱৰ বিশেষকৈ মটকগাওঁ-হালধী আটি-কুমাৰটোপ-শেনচোৱাৰ ১০ জন হিতাধিকাৰীৰ মাজত সৰিয়হৰ বীজ বিতৰণ কৰা হয়। ড° ৰুদ্ৰ নাৰায়ণ বৰকাকতিয়ে শুভাৰম্ভণি অনুষ্ঠানটোৰ আঁত ধৰে। অসমত বিজ্ঞান-ভিত্তিক খেতিৰ প্ৰসাৰৰ জৰিয়তে টৰিয়া-সৰিয়হৰ মূল্য শৃংখল বৃদ্ধিৰ মেগা প্ৰকল্পৰ বাবে অসমৰ

২০ খন জিলাৰ ৩০০ বিঘা পথাৰক সামৰি মুঠ ৬০০০ বিঘা মাটিত টৰিয়া-সৰিয়হৰ উন্নত জাতৰ প্ৰদৰ্শনীমূলক খেতি কৰা হ'ব। তদুপৰি নগাওঁ জিলাৰ আন ৬০০ বিঘা পথাৰত সৰিয়হজাতীয় শস্যৰ গাওঁ হিচাপে গঢ়ি তোলাৰ লক্ষ্য ৰখাৰ উপৰি আন ৩০০ জন কৃষকক সৰিয়হৰ বীজৰ একোটা পেকেট আগবঢ়ায়। আন ৩০০ বিঘা মাটিতো এই তৈল বীজৰ খেতি কৰাৰ সংকল্প লোৱাৰ ফলত সৰ্বমুঠ ৬,৯০০ বিঘা কৃষি ভূমিত টৰিয়া-সৰিয়হৰ খেতিৰে হালধীয়া বিপ্লৱৰ পথ প্ৰশস্ত হৈছে। ইয়াৰ বাবে ২০ কুইণ্টল পি এম ২৮ নামৰ সৰিয়হৰ উন্নত বীজ আৰু বাকী ৪৯ কুইণ্টল টি এচ ৩৮ নামৰ টৰিয়াৰ উন্নত জাতৰ বীজ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনস্থ চিলঙ নি, তিতাবৰ, তিনিচুকীয়া, বুৰালিক্‌চন, লখিমপুৰ, কাঁহিকুছি, গোসাইগাওঁ, ডিফু, কৰিমগঞ্জ আৰু মন্দিৰাত অৱস্থিত গৱেষণা কেন্দ্ৰসমূহৰ উপৰি ধেমাজি, যোৰহাট, বাক্সা, ধুবুৰী, চিৰাং, নলবাৰী, বৰপেটা, দৰং, মৰিগাওঁ আৰু শোণিতপুৰত অৱস্থিত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰসমূহৰ জৰিয়তে সম্পাদন হ'ব লগা এই আঁচনিৰ অন্তৰ্গত জিলাকেইখনত একোটা কৃষক প্ৰশিক্ষণ আৰু পথাৰ দিৱস উদযাপন কৰা হ'ব। তদুপৰি প্ৰতিটো সংলগ্ন অনুষ্ঠানৰ পৰা একোজনকৈ বিজ্ঞানী আৰু কৃষকক বিজ্ঞান-ভিত্তিক খেতিৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণৰ বাবে ৰাজস্থানৰ ভাৰতপুৰস্থিত সৰিয়হ গৱেষণা সঞ্চালকালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰাৰ উপৰি এখন ৰাজ্যিক ভিত্তিত কৃষি মেলা আৰু ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাৰ দুখন সভাৰ লগতে কৃষকৰ বাবে দুটাকৈ সাতদিনীয়া প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে লক্ষ্য স্থিৰ কৰা হৈছে।

(১ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

দশম ভাৰতীয় উদ্যান ...

উন্নয়ন, নতুন শিক্ষা নীতি ২০২০ ৰ অধীনত উদীয়মান বাণিজ্যিক সুযোগ আৰু উদ্যান শস্যৰ শোষণ আদি দিশৰ ওপৰত দেশৰ প্ৰসিদ্ধ কৃষি বিজ্ঞানীসকলে আলোচনা কৰে।

(১ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমৰ পৰা)

কৃষি উন্নয়নৰ প্ৰত্যাহ্বানক..

বাবে প্ৰত্যাহ্বানসমূহ চিনাক্ত কৰি সকলোৱে বুজাৰ ওপৰতো গুৰুত্ব দিয়ে। উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানৰ (এন ই আৰ)ৰ সঞ্চালক তথা বিশেষ অতিথি ড° প্ৰদীপ কুমাৰ নেওগে অংশগ্ৰহণকাৰীসকলক সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ আহ্বান জনায় যাতে সঠিক পৰামৰ্শ নীতি-নিৰ্ধাৰণৰ বাবে দিব পাৰে। ক্ষেত্ৰ পৰ্যায়ৰ বিজ্ঞানী আৰু সম্প্ৰসাৰণ কৰ্মীসকলৰ মতামতে এনে আলোচনা চক্ৰত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে, সেয়েহে কাৰ্যসূচীও

গাহৰি পামৰ বাবে কিছুমান জানিবলগীয়া কথা

বৰ্তমান সময়ত বাঢ়ি অহা দেশৰ ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ কথা মনলৈ আহিলে ভয় লাগে। যিহেতু আমাৰ দেশখন এখন যুৱ প্ৰজন্মৰ দেশ হ'বলৈ গৈ আছে তেনে সময়ত নিবনুৱা সমস্যা এটা ডাঙৰ হেঙাৰ হৈ থিয় দিছে। এই ক্ষেত্ৰত মই নিবনুৱাসকলক উদ্দেশ্যি গাহৰি পামৰ বিষয়ে কিছু প্ৰাৰম্ভিক কথা ক'ব বিচাৰিছোঁ। গাহৰি পামৰ সহায়ত আমাৰ গাঁৱে-ভূঞে থকা ডেকা-গাভৰুসকলে নিজৰ উপাৰ্জনৰ পথ বাচি ল'ব পাৰে। বৰ্তমান সময়ত গাহৰিৰ চাহিদা পূৰাব পৰা হোৱা নাই। গতিকে হয়তো আৰু কিছু বছৰৰ পিছত ইয়াৰ চাহিদা আৰু বাঢ়ি যাব। গতিকে সময় থাকোতে ইয়াৰ ভাল ফল ল'ব নোৱাৰিলে হয়তো পিছলৈ পলম হৈ যাব।

যিকোনো পামৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিলে পোন প্ৰথমে এই কথা মনলৈ আনিব লাগে যে পামখনৰ স্থান আৰু সেই স্থানত বনোৱা ঘৰটো। যেনেকৈ আমি মানুহবোৰৰ কাৰণে থাকিবলৈ এটি সুন্দৰ ঘৰ লাগে, চাফ-চিকুশ হোৱা ঘৰবোৰ আমাৰ বেছি ভাল লাগে। ঠিক তেনেকৈ জীৱ-জন্তুৰ পামৰ প্ৰতিও একে গুৰুত্বকে দিব লাগে।

জীৱ-জন্তুবোৰ থকা ঠাই ভাল নহ'লে বিভিন্ন ধৰণৰ বেমাৰ হ'ব পাৰে আৰু হয়তো মৃত্যু মুখতো পৰিব পাৰে। যাৰ ফলত আপোনাবোৰ উপাৰ্জনৰ পথ নাইকীয়া হ'ব পাৰে। প্ৰথমতে যদি আমি পামখনৰ স্থানটোলৈ লক্ষ্য ৰখা হয় তেনেহ'লে মনত ৰাখিব যে পামখন যাতে চহৰৰ পৰা বেছি দূৰত নহয় আৰু সেই অঞ্চলটোত যাতে গাহৰিৰ মাংসৰ চাহিদা যথেষ্ট পৰিমাণে হয়। চহৰ অঞ্চলৰ ওচৰে-পাৰে এই কাৰণে হ'ব লাগে যাতে গাহৰি

সেইদৰে বিশেষভাৱে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই কাৰ্যসূচীৰ ভিতৰতেই হাতী আৰু মানুহৰ সংঘাতত কিদৰে কৃষকৰ লোকচান হৈছে তাৰ ওপৰতো ক্ষেত্ৰভিত্তিক আলোচনা কৰা হয়। আলোচনা চক্ৰৰ সমল ব্যক্তিসকল হৈছে- ড° উৎপল বৰ্মন (পাঠ্যক্ৰম সঞ্চালক), ড° জয়ন্ত ডেকা, ড° মনোৰঞ্জন নেওগ, ড° হেমাংগ কুমাৰ কলিতা, ড° সুন্দৰ বৰ্মন, ড° দেৱজিৎ বৰা, ড° পল্লবী বৰা, শ্ৰীমতী পল্লবী দাস, শ্ৰী জয়ন্ত কুমাৰ দত্ত, শ্ৰী খাতুৰাজ বৰা, শ্ৰীমতী নৱাল নাগী আৰু শ্ৰী অনিমেয় কলিতা। উক্ত আলোচনা চক্ৰত অংশগ্ৰহণকাৰী সকলে কৃষিৰ নতুন সমস্যাবোৰৰ বিষয়ে মতামত আৰু সমাধান সূত্ৰৰ ওপৰত নিজৰ মন্তব্যও আগবঢ়ায়। দ্বিতীয় দিনা কাটনীপাৰ গাওঁ আৰু তাৰ ওচৰ চুবুৰীয়া ৰাইজেও অনুষ্ঠানত সহযোগ কৰে।

বা দানা অনা নিয়াৰ খৰচ কমি যায়। বেছি ঘন বসতি থকা ঠাইৰ পৰা সদায় পামখন দূৰত স্থাপন কৰিব লাগে যাতে কোনো ধৰণৰ সোঁচৰা ব্যাধি পামত লাগিলে ই যাতে কম সময়ত বিয়পিব নোৱাৰে। আন এটা লক্ষণীয় কথা হ'ল পামখন দ' বা পানী জমা হোৱা মাটিত পাতিব নালাগে। ইয়াক সদায় ওখ পানী জমা নোহোৱা মাটিত পাতিব লাগে। ইয়াৰ ফলত কিছু পৰিমাণে বেমাৰৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰি।

পামৰ স্থান নিৰ্বাচনৰ পিছত জানিবলগীয়া কথাটো হ'ল পামখন বনোৱা কাম অৰ্থাৎ গাহৰি থকা ঘৰটোৰ কথা। বহুতেই ভাৱে ভাল ভাল জাতৰ গাহৰি কিনি আনি লোকলৈ গাহৰিৰ নিচিনা ৰাখিলেও হ'ব। সেইটো কথাও মিছা নহয়, ৰাখিব পাৰে কিন্তু সেইবোৰ জাতৰ বেমাৰ তেনেক্ষেত্ৰত অধিক হ'ব আৰু উৎপাদনৰ পৰিমাণো কম হ'ব। আমাৰ অসমৰ লোকলৈ গাহৰিবোৰ যেনে তেনে ৰাখিব পাৰি আৰু ইয়াক কোনো বেলেগে কিনা দানাৰ প্ৰয়োজন নাই। সিহঁতে নিজৰ লাগতিয়াল খনিজ দ্ৰব্য, ভিটামিন আদি নিজে বিচাৰি বিচাৰি খাব পাৰে আৰু ঘৰৰ পেলনীয়া খাদ্য সামগ্ৰীবোৰ দিলেও সিহঁতৰ বাবে যথেষ্ট হৈ যায়। কিন্তু যদি আমি এখন ভাল জাতৰ গাহৰিৰ পাম ভাল উৎপাদনৰ কাৰণে কৰিব বিচাৰো তেতিয়া হ'লে গাহৰি সঁচবোৰক উন্নত পদ্ধতিৰে ৰাখিবলৈ লাগিব। কাৰণ উন্নত জাতৰ সঁচবোৰে সেইটো ব্যৱস্থাতেই ডাঙৰ-দীঘল হয়। সেইবোৰ জাত আনি যদি আমি পথাৰত, ৰ'দ-বৰষুণত এৰি দিও তেনেহ'লে লাভৰ কথাটো বাবেই সূত-মুলে শেষ হ'ব। গতিকে পাম বনোৱাৰ কথা ভাবিব লাগে।

গাহৰি ঘৰবোৰৰ কাৰণে কেইটিমান জানিবলগীয়া কথা :

ঘৰবোৰ বনাওতে এটা কথা লক্ষ্য ৰাখিব লাগে যাতে ঘৰবোৰ উত্তৰ-দক্ষিণ ফলিয়াকৈ হয়, যাতে ঘৰটোত গোটেই দিনটো ৰ'দ পৰি থাকে। ইয়াৰ ফলত বীজাণুৰ আক্ৰমণ কম হয়।

ঘৰটোৰ মজিয়াখন ইটা বা কাঠৰ হ'ব নালাগে। কাৰণ মজিয়াখন চাফ-চিকুশ কৰোতে সমস্যা হয় আৰু জুলীয়া পদাৰ্থ বিলাক ভিতৰত সোমাই যায়। গতিকে মজিয়াখন কংক্ৰীতেৰে তৈয়াৰী আৰু ওপৰভাগ খট্টা হয় সেইটো লক্ষ্য ৰাখিব লাগে।

ঘৰৰ ছালখন বনাওতে লক্ষ্য ৰাখিব লাগে যাতে ঘৰটোৰ ভিতৰভাগ গৰম নহয় আৰু পাবিলে চিলিঙৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। ছালখন খেৰেৰে বনাব পাৰিলেও কম খৰচত হৈ যায়।

গাঁড়ালৰ বাহিৰৰ দেৱালখন ৪-৫ ফুট ওখ হ'ব লাগে। দেৱালখন পকী হ'লে ভাল। মজিয়াখনৰ পৰা ৩ ফুটমান ওখলৈকে দেৱালখন হ'লে বাকী ১-২ ফুট কাঠ নাইবা জি আই পাইপ লগাব লাগে।

গাঁড়ালৰ দৰ্জাবোৰ ভালকৈ লগাব লাগে যাতে গাহৰিয়ে মুখেৰে সেইবোৰ দুৰ্বল কৰিব নোৱাৰে। সম্পূৰ্ণভাৱে বন্ধ গাঁড়ালৰ কাৰণে খিৰিকীৰ প্ৰয়োজন। অন্যথা অৰ্ধ দেৱালৰ ওপৰত কাঠৰ ফ্ৰেম বনাই নেট লগাই দিব পাৰি যাতে চৰাই চিৰিকটি গাঁড়ালৰ ভিতৰত সোমাব নোৱাৰে।

খাদ্যপাত্ৰটো যদি একেবাৰে পকীৰে বনাই দিয়া হয়, তেতিয়া হ'লে মন কৰিবলগীয়া কথাটো হ'ল যাতে খাদ্যবোৰ নষ্ট নহয়। যিহেতু পাম এখনৰ ৭২ শতাংশ খৰচ খাদ্যতে হয়। এটা গাহৰিৰ কাৰণে খাদ্য পাত্ৰটো ১২ ইঞ্চি আৰু ১৫ ইঞ্চি বহল হ'ব লাগে যাতে খাদ্যৰ অপচয় নহয় আৰু খাদ্যৰ কাৰণে গাহৰিৰ মাজত কাজিয়া নালাগে। খাদ্য পাত্ৰ পকীৰ নকৰি অলপ ওজন থকা পাত্ৰ গাঁড়ালৰ ভিতৰত ৰাখিব পাৰি। সাধাৰণতে লোহাৰ পাত্ৰ হ'লে ভাল।

গাঁড়াল এটাৰ কাৰণে এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ ব্যৱস্থা হ'ল পানীৰ যোগান। গাঁড়ালটোত যাতে চাফ-চিকুশ পানীৰ ব্যৱস্থা থাকে তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিব লাগে। পানীৰ যোগান কম হ'ব নালাগে আৰু পানী সকলো সময়তে যথেষ্ট পৰিমাণে গাঁড়ালত যোগান থাকিব লাগে। পানী দিবলৈ অন্য পাত্ৰ নহ'লেও হয়। খাদ্য পাত্ৰতে খাদ্যৰ লগত একেলগে দিব পাৰি।

গাঁড়ালটোৰ গাহৰিবোৰৰ উন্নত ব্যৱস্থাৰ আন এটা হ'ল নলাৰ ব্যৱস্থা। নলাটো এনেকৈ বনাব লাগে যাতে নলাটোত পানী জমা হৈ নাথাকে অৰ্থাৎ বৰ্জীয়া পদাৰ্থবোৰ যাতে নলাত জমা হৈ নাথাকে। নলাটো গাঁড়ালৰ পৰা অলপ দূৰত পেলাব লাগে যাতে তাৰ গোন্ধই গাঁড়ালৰ ভিতৰত আমনি নকৰে। অন্যথা যদি পুখুৰী থাকে পুখুৰীত পেলাই দিব পাৰে।

এতিয়া ডাঙৰ কথাটো হ'ল এটা গাহৰিৰ কাৰণে কিমান ঠাই লাগিব। ওপৰত কোৱা কথাবোৰ তেতিয়াহে মানি চলিব পাৰি যেতিয়া ঠাইৰ জোখটো গম পাব।

প্ৰাপ্তবয়স্ক এটা গাহৰিৰ বাবে ৩০-৪০ বৰ্গফুট।

মতা গাহৰি এটাৰ বাবে ৪০-৫০ বৰ্গফুট। পোৱালি জগাবলৈ ৰখা সুকীয়া ঠাইডোখৰ বা কোঠাটো ৬০-৮০ বৰ্গফুট।

এইটো হিচাপত গাহৰিৰ গাঁড়ালটো কিমানটা গাহৰি ৰাখিব তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি নিৰ্মাণ কৰিব লাগিব।

ডাঃ প্ৰদীপ ৰাজবংশী**ডাঃ চন্দন কুমাৰ ডেকা**

বছৰেকীয়া বৰঙণি : ১০.০০ টকা।

প্ৰতিখনৰ মূল্য : ১.০০ টকা।

প্ৰকাশৰ স্থান : অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট - ১৩।

ভাৰপ্ৰাপ্ত সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° মনোৰঞ্জন নেওগৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু প্ৰচাৰিত। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় অফছেট ছপাশাল, যোৰহাট - ১৩ ত মুদ্ৰিত।

মুখ্য সম্পাদক : ড° ৰঞ্জিত কুমাৰ সাউদ